

Про використання моніторингових досліджень контингенту учнів 1 курсу ПТНЗ в організації навчально-виховної роботи у 2016-2017 н.р.

На підставі науково-практичних досліджень змін мотивів старшокласників, та їх вплив на вибір майбутньої професії визначено, що у сучасному суспільстві кожного дня змінюються мотиви старшокласників щодо вибору професії та підпадають під вплив багатьох соціально-психологічних факторів:

- матеріальні умови життя;
- нові реформи середньої, професійної та вищої освіти;
- індивідуально-психологічні особливості старшокласника, його здібності та комунікативні навички;
- якість навчально-виховного впливу школи, сім'ї та інших інститутів соціалізації.

Усе це обумовлює зміни в мотиваційній системі особистості, що в свою чергу впливає на процес вибору майбутньої професії.

Було проведено опитування старшокласників 9 і 11 класів ЗОШ Дніпропетровської області під час проведення відкритих профорієнтаційних заходів.

Результати моніторингу:

- мають наміри навчатись у ВНЗ – 66%;
- мають наміри навчатись у ПТНЗ – 18%;
- не обрали професію – 18%.

Результати опитування «***Чи цікавилися Ви, наскільки обрана професія затребувана на ринку праці Дніпропетровської області?***»

- так 28%;
- ні – 28%;
- вважаю, що маю про це уявлення – 39%;
- не вважаю це важливою інформацією на сьогодні – 5%

Результати опитування «***Що вплинуло на Вашу зацікавленість саме цією професією?***»:

- мої інтереси і нахили – 83%;
- інтереси моїх близьких і друзів – 5%;
- авторитет цієї професії у батьків – 16%;
- престиж професії – 33%;
- матеріальне забезпечення, добра заробітна плата – 39%;
- потреба у професії на ринку праці – 22%;
- немає вибору, примушують життєві обставини – 11%.

Висновки

Домінуючі мотиви вибору майбутньої професії змінились:

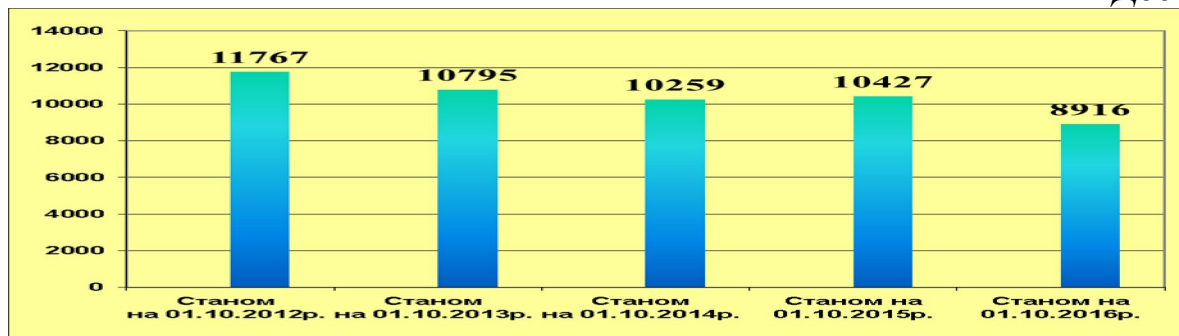
- **у 80 роках** – гарантія отримання професії та соціального забезпечення;
- **у 90 роках** – бути високоосвіченою, висококультурною людиною, зробити кар'єру;
- **на сучасному етапі** – матеріальне забезпечення, висока заробітна плата, саморозвиток і самоосвіта, престиж професії не тільки на вітчизняному але і на світовому ринку праці.

Аналітичним центром НМЦ ПТО проведено моніторинг прийнятого контингенту в 2016 році.

З 53 ПТНЗ області виконали і перевиконали план регіонального замовлення 10 ПТНЗ - ДРЦПТО, ВПУ-17, ДЦПТОТС, ДЦПО, НПЛ, ТПГЛ, ПТУ-71, АЦППРК, СофПЛ, ЦАПЛ. На 70% і менше – ВПУ-55, КЦППРКБГ, ОПТУ, ПТУ-81.

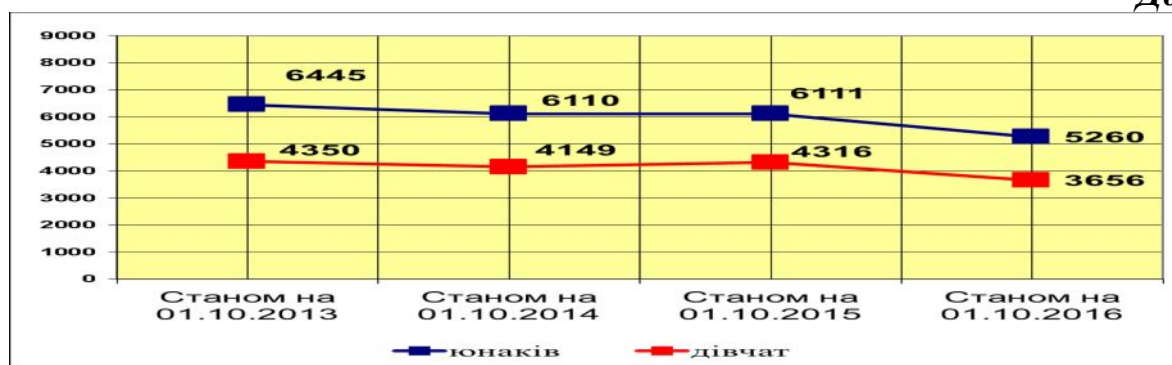
1. Прийнято в 2016 році 8916 осіб, що на 1511 осіб менше від попереднього року (10427 осіб) (дод. 1).

Додаток 1

2. З них юнаків – 5260 осіб і складає 59,00% (в минулому році 6111 осіб - 58,61%), дівчат – 3656 осіб і складає 41,00% (в минулому році 4316 осіб - 41,39%).

Додаток 2

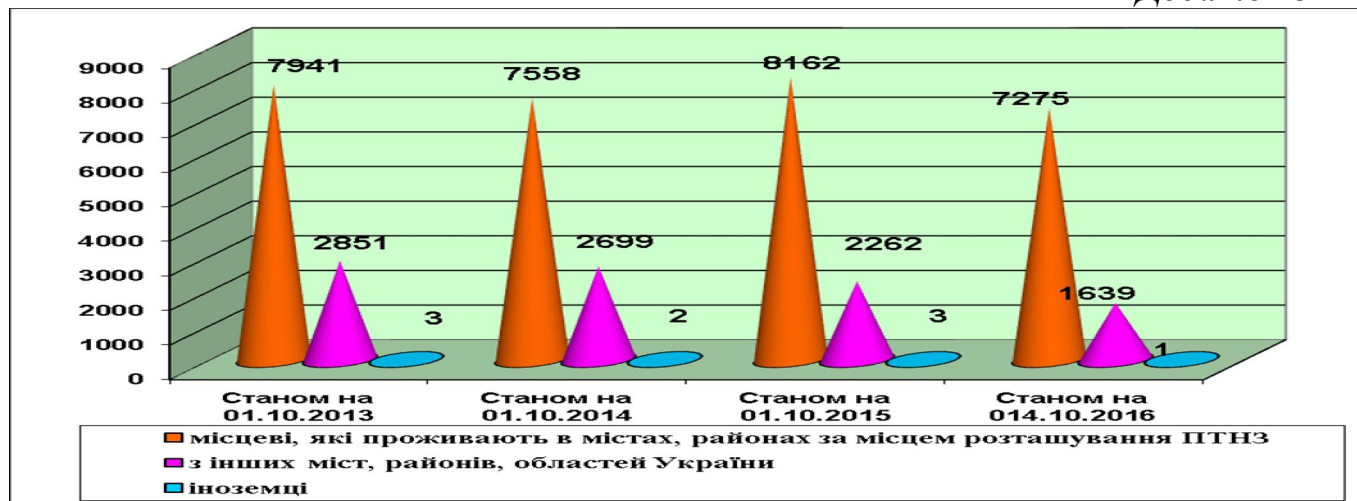
3. За міграційною ознакою:

- у відсотковому еквіваленті збільшилась кількість місцевих учнів, які проживають в містах та районах за місцем розташування ПТНЗ - 7275 особи, що складає 81,59% (в минулому році 8162 особи, що складає 78,28%);

- зменшилась кількість учнів, що прибули з інших міст, районів, областей України 1639 особи, що складає 18,38% (в минулому році 2262 особи, що складає 21,69%);

- кількість іноземців, що навчаються в ПТНЗ області 1 особа – 0,01% (в минулому році 3 особи – 0,03%).

Додаток 3

4. Зменшилась кількість учнів з числа випускників загальноосвітніх навчальних закладів минулих років 2264 особи 25,39% (в минулому році – 2848 особи 27,31%).

Значно зменшилась кількість учнів що вступають на навчання після служби в рядах збройних сил України - 9 осіб 0,1% (в минулому році – 32 особи 0,3%).

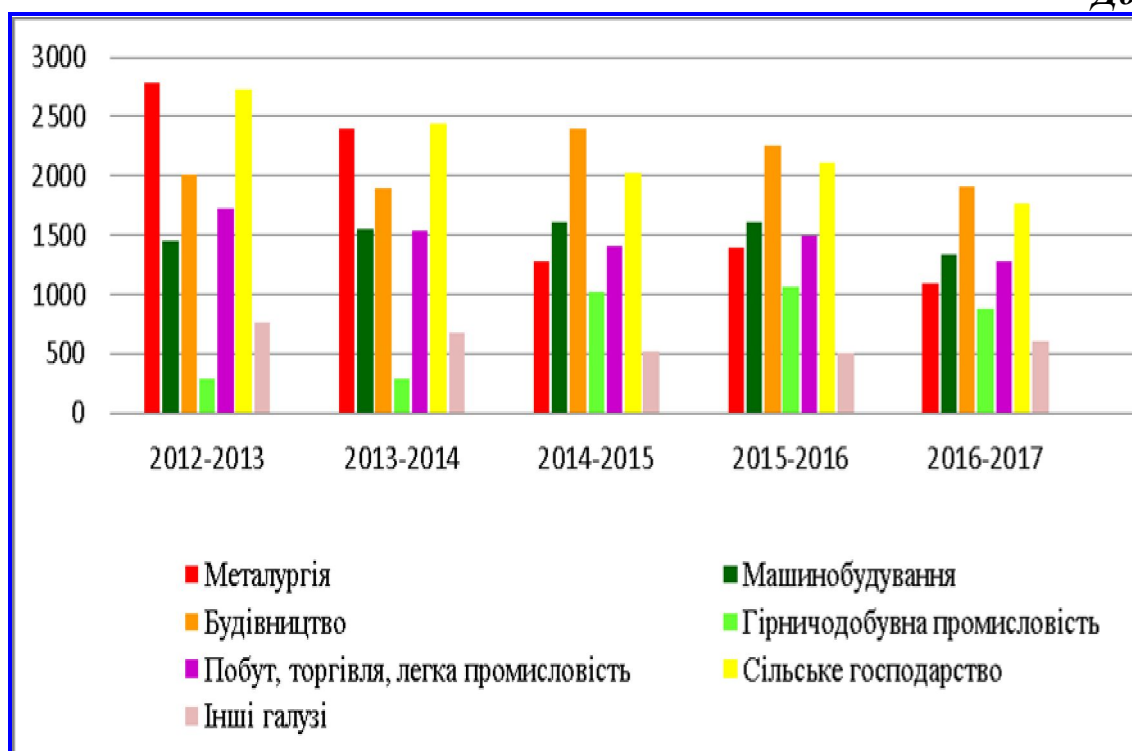
5. Аналізуючи розподіл прийому учнів на 1 курс в ПТНЗ за галузевим спрямуванням спостерігається тенденція зменшення попиту на навчання в професійно-технічних навчальних закладах галузей металургії, гірничодобування, будівництва та сільського господарства. Поступово набувають популярності заклади галузевої належності до машинобудування, галузей побуту, торгівлі, харчування і легкої промисловості та інших галузей (дод. 4, 5).

Додаток 4

Розподіл контингенту учнів 1 курсу в ПТНЗ області за галузям спрямуванням

Навчальний рік	Контингент учнів 1 курсу		Металургія		Машинобудування		Будівництво		Гірничодобувна промисловість		Побут, торгівля, легка промисловість		Сільське господарство		Інші галузі	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
2012-2013	11767	100	2790	23,7	1453	12,3	2017	17,1	290	2,5	1718	14,6	2734	23,3	765	6,5
2013-2014	10795	100	2397	22,2	1559	14,5	1901	17,6	285	2,6	1544	14,3	2438	22,6	671	6,2
2014-2015	10259	100	1284	12,5	1604	15,6	2394	23,3	1024	10,0	1408	13,7	2032	19,8	513	5,1
2015-2016	10427	100	1391	13,3	1606	15,4	2262	21,7	1062	10,2	1494	14,3	2107	20,2	505	4,8
2016-2017	8916	100	1087	12,2	1393	15,6	1905	21,4	876	9,8	1280	14,4	1764	19,8	611	6,8

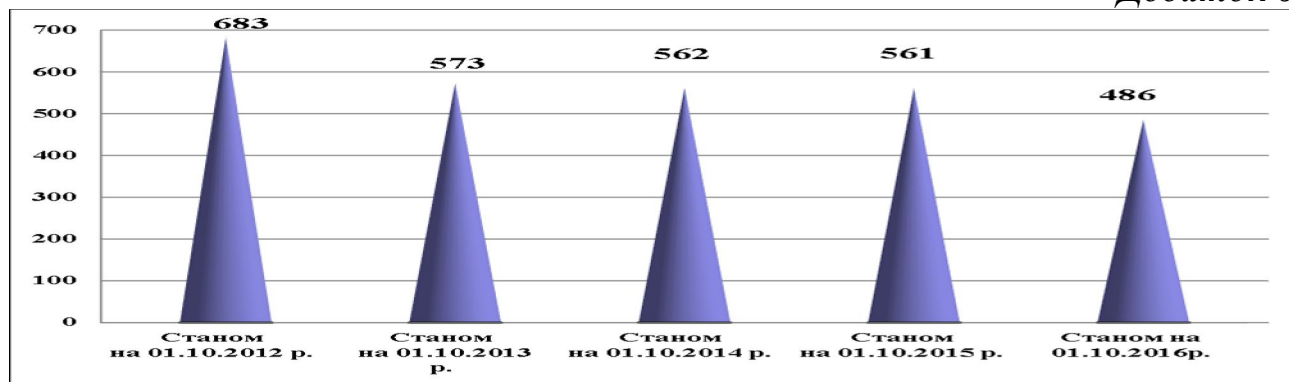
Додаток 5

6. За соціальним станом:

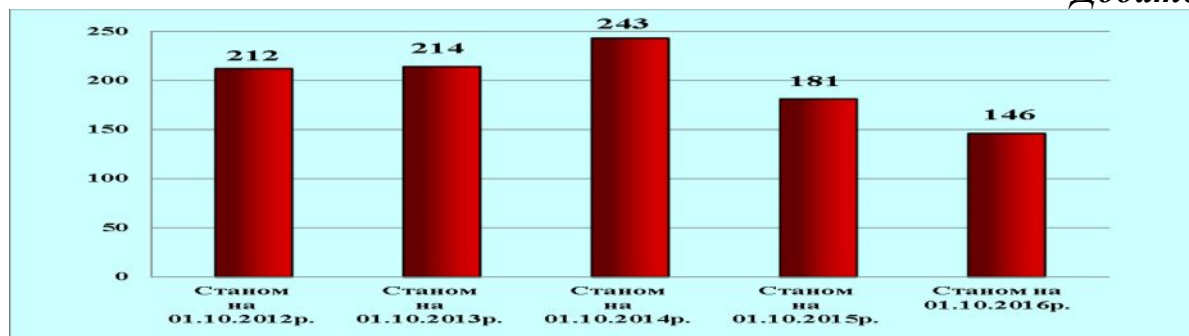
- зменшилась кількість учнів з числа *дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування* 486 осіб і складає 5,45% (в минулому році 561 особа і складає 5,55%) (дод. 6),

Додаток 6

- зменшилась кількість *учнів-інвалідів* з фізичними і розумовими вадами та з розумовими відхиленнями 146 осіб і складає 1,64% (в минулому році 181 осіб і складає 1,74%) (дод. 7);

Додаток 7

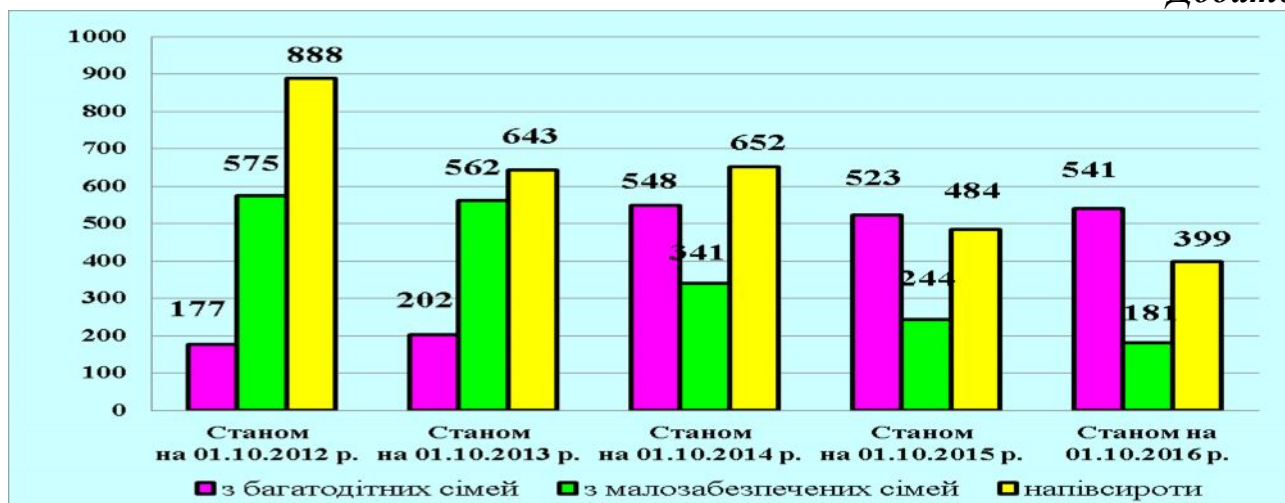

- збільшилась кількість *учнів з багатодітних сімей* 541 особа і складає 6,07% (в минулому році 523 осіб і складає 5,02%);

- зменшилась кількість *учнів з малозабезпечених сімей* 181 особа і складає 2,03% (в минулому році 244 особи і складає 2,34%). На фоні загальних показників соціальних служб низький результат свідчить про недостатнє дослідження даної категорії ПТНЗ області;

- зменшилась кількість *учнів-напівсиріт* 399 особи і складає 4,48% (в минулому році 484 особи і складає 4,64%) (дод. 8);

Додаток 8

- кількість учнів *із прийомних сімей* – 60 осіб;

- кількість учнів з *сімей загиблих шахтарів* - 2 особи;

- кількість учнів з сімей чиї *батьки загинули при виконанні службових обов'язків* (крім зони АТО) – 1 особа;
- кількість учнів з сімей, *загиблих під час участі в АТО*- 2 особи;
- кількість учнів, що мають статус *переселенця (громадяни України із Криму, Донецької та Луганської областей)* – 45 осіб (в минулому році - 52 особи);
- кількість учнів, що мають статус *біженця (особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту без громадянства України)* – 4 особи.

7. За рівнем знань (дод. 9):

- початковий та середній – 10,79% (в минулому році – 9, 62%),
- середній – 37,98% (в минулому році 36,66%),
- середній і достатній – 31,64 (в минулому році 33,67%),
- достатній – 16,43 % (в минулому році 15,53%).
- достатній і високий – 3,16% (в минулому році 4,48% %).

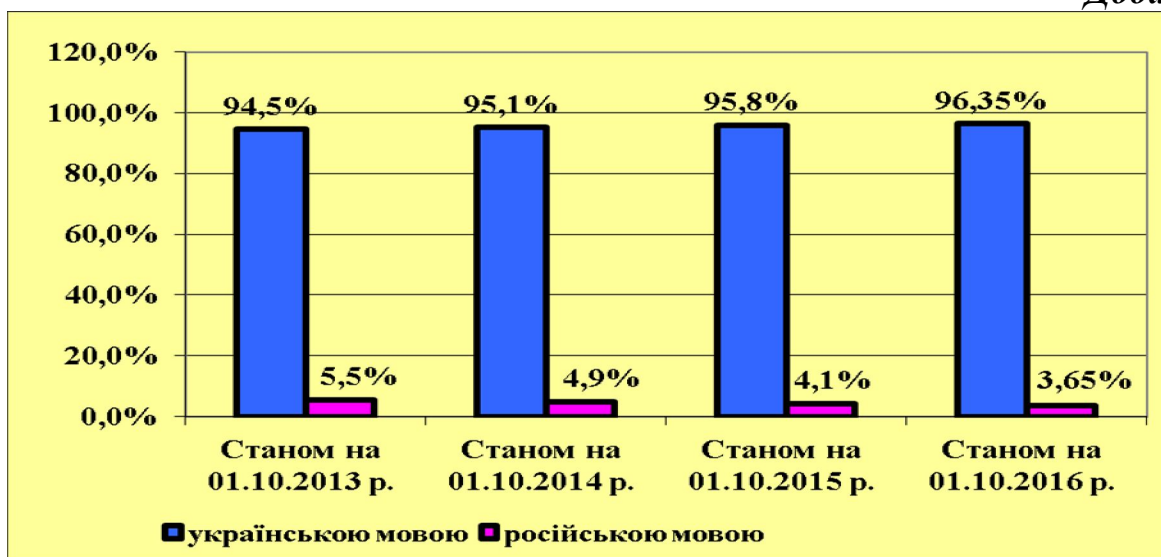
Додаток 9

8. Навчалися у загальноосвітніх навчальних закладах (дод.10):

- українською мовою –85591 осіб і складає 96,35% (в минулому році 9998 осіб і складає 95,8%);
- російською мовою – 325 осіб і складає 3,65% (в минулому році 429 осіб і складає 4.11%).

Додаток 10

9. Учні з девіантною поведінкою:

- значно збільшилась кількість учнів, які притягались до кримінальної відповідальності 24 осіб (в минулому році 19 осіб);

- значно зменшилась кількість учнів, які направлено на навчання комісіями у справах неповнолітніх 5 осіб (в минулому році 12 особи);

- зменшилась кількість учнів, які знаходяться на обліку в місцевих органах правопорядку 24 особи (в минулому році 38 особи).

10. Поступили в ПТНЗ за порадою (дод. 11):

- працівників ПТНЗ – 52,42% (в минулому році 50,43%),

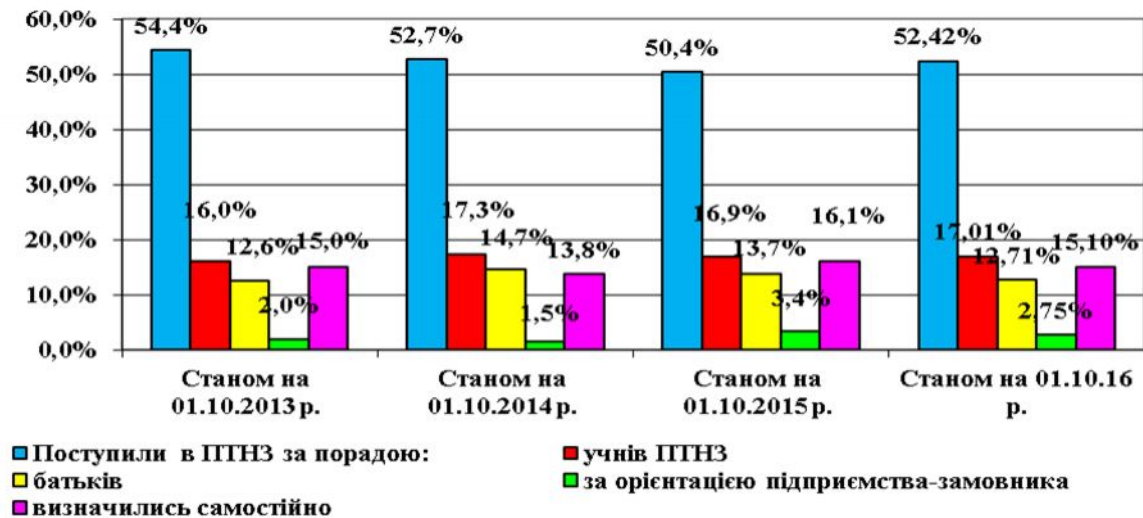
- учнів ПТНЗ – 17,01 (в минулому році – 16,89%),

- батьків – 12,71 (в минулому році – 13,15%),

- за орієнтацією підприємства-замовника – 2,75% (в минулому році – 3,40%),

- визначились самостійно – 15,11 (в минулому році – 16,13%).

Додаток 11

11. Хотять отримати другу спеціальність після закінчення ПТНЗ 1225 осіб 13,74% (в минулому році – 1504 особи 14,42%).

12. Хотять працювати після закінчення ПТНЗ (дод. 12):

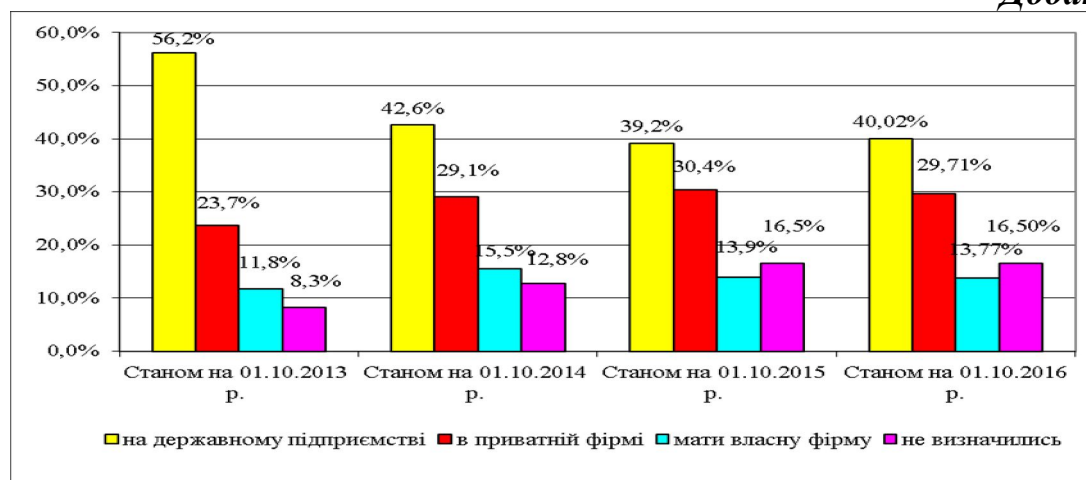
- на державному підприємстві – 3568 осіб 40,02% (в минулому році - 4092 осіб 39,24%),

- на приватному підприємстві – 2649 осіб 29,71% (в минулому році – 3168 осіб 30,38%),

- мати власне підприємство – 1228 осіб 13,77% (в минулому році – 1446 особи 13,87%),

- не визначились – 1471 особи 16,50% (в минулому році – 1721 особи 16,51%).

Додаток 12

ВИСНОВКИ

Останні події в Україні (анексія Криму, АТО в Донецькій та Луганській областях) суттєво впливають на міграційний стан учнівської молоді. Все більше учнів знаходять навчальні заклади поблизу місця проживання та сім'ї, зменшується кількість бажаючих

переміщуватись на навчання в інші регіони України. Однак, в ПТНЗ області в наявності учні (0,5% від контингенту), що мають статус переселенця (громадяни України із Криму, Донецької та Луганської областей).

Зменшення кількості учнів пільгових категорій свідчить про радикальні заходи соціальних служб, щодо виваженого відношення до вилучення дітей із сімей та надання соціальної допомоги сім'ям, які опинились в скрутному життєвому становищі та зосередження уваги ПТНЗ до психолого-педагогічного та соціального супроводу учнів даної категорії.

Поступове зменшення учнів з багатодітних сімей та напівсиріт є результатом впливу економічного фактору на демографію регіону.

Наявність учнів з сімей загиблих шахтарів, загиблих при виконанні службових обов'язків та під час участі в АТО, учнів, що мають статус переселенця (громадяни України із Криму, Донецької та Луганської областей) вказує на потребу у практичній соціальній допомозі та психологічній підтримці учнів даної категорії та їх родинам.

Наявність учнів з девіантної поведінкою вказує на необхідність посилення уваги педколективів навчальних закладів до питань виховної роботи, психолого-педагогічного супроводу, соціального захисту та адаптації учнів даної категорії в соціуму як під час навчання в ПТНЗ так і при працевлаштуванні на підприємства.

Для підвищення рівня знань випускників шкіл педколективи ПТНЗ повинні створити сприятливі умови з розширення мережі предметних гуртків, забезпечення підтримки дослідницької, експериментальної, пошукової роботи талановитої та обдарованої учнівської молоді тощо.

За результатами моніторингових досліджень з метою корегування плану роботи навчальних закладів вважаємо за необхідне рекомендувати:

Професійно-технічним навчальним закладам області:

1. Використовувати матеріали моніторингу НМЦ ПТО з метою співставлення пропозицій навчальних закладів із підготовки робітничих кадрів до потреб регіонального ринку праці та врахувати їх при формуванні державного замовлення.
2. Проліцензувати нові професії відповідно до потреб ринку праці, галузі, регіону, заручившись підтримкою роботодавців.
3. Постійно впроваджувати сучасні інтерактивні форми, прийоми і методи з позиціонування робітничих професій, розширити можливості інформаційного середовища, провести заходи з пропаганди професій із залученням соціальних партнерів.
4. Добирати оптимальні форми організації навчальної діяльності відповідно до освітніх завдань та враховуючи вікові особливості та здібності учнів.
5. Розширити мережу предметних гуртків та секцій, забезпечити підтримку дослідницької, експериментальної і пошукової роботи учнів та їх навчання в Малій академії наук.
6. Надавати особливу увагу та психологічну допомогу учням, що мають статус переселенця (громадяни України із Криму, Донецької та Луганської областей).
7. Організувати практичну соціальну допомогу та психологічну підтримку учням та їх родинам, де батьки загинули при виконанні службових обов'язків та під час участі в АТО.
8. Організувати роботу прес-центрів закладів та ввести системне інформування на сайтах про роботу ПТНЗ, суть робітничих професій, про потреби регіонального ринку праці.

Аналіз

прийнятого контингенту ПТНЗ Дніпропетровської області в 2016 р.

№ з/п	Показники	Станом на 01.10.2014 р. осіб / %	Станом на 01.10.2015 р. осіб / %	Станом на 01.10.2016 р. осіб / %
1.	Прийнято в ПТНЗ учнів всього	10259 (100,00)	10427 (100,00)	8916 (100,00)
1.1	юнаків	6110 (59,56)	6111 (58,61)	5260 (59,00)
1.2	дівчат	4149 (40,44)	4316 (41,39)	3656 (41,00)
2.	Випускники ЗОСШ:			
2.1	поточного року	7288 (71,04)	7579 (72,69)	6652 (74,61)
2.2	минулих років	2971 (28,96)	2848 (27,31)	2264 (25,39)
3.	Прибули:			
3.1	місцеві, які проживають в містах, районах за місцем розташування ПТНЗ	7558 (73,67)	8162 (78,28)	7275 (81,59)
3.2	з інших міст, районів, областей України	2699 (26,31)	2262 (21,69)	1639 (18,38)
3.3	іноземці	2 (0,02)	3 (0,03)	1 (0,01)
3.4	Особи, що мають іноземний документ про освіту		3 (0,03)	1 (0,01)
4.	Мешкають в період навчання в ПТНЗ:			
4.1	у батьків	7600 (74,08)	7562 (72,52)	6509 (73,00)
4.2	у молодіжному готелі	2310 (22,52)	2542 (24,38)	2061 (23,12)
4.3	на квартирах	349 (3,40)	323 (3,10)	346 (3,88)
5.	Потребують готелю:	551 (5,37)	231 (2,21)	209 (2,34)
6.	Прийнято в тому числі дітей:	562 (5,48)	561 (5,38)	486 (5,45)
	сиріт	227 (2,22)	222 (2,13)	212 (2,38)
6.1	з опікою	130 (1,27)	132 (1,27)	140 (7,57)
6.2	без опіки	97 (0,95)	90 (0,86)	72 (0,81)
6.3	випускники 9-х класів	130 (1,27)	130 (1,25)	131 (1,47)
6.4	випускники 11-х класів	80 (0,78)	68 (0,65)	94 (1,05)
6.5	допоміжних шкіл-інтернатів	30 (0,29)	23 (0,22)	21 (0,24)
6.6	інших установ	11 (0,11)	2 (0,02)	11 (0,12)
	позбавлених батьківського піклування	335 (3,26)	339 (3,25)	274 (3,07)
6.7	з опікою	179 (1,74)	222 (2,13)	182 (2,04)
6.8	без опіки	156 (1,52)	117 (1,12)	92 (1,03)
6.9	випускники 9-х класів	196 (1,91)	175 (1,68)	184 (2,06)
6.10	випускники 11-х класів	103 (1,00)	117 (1,12)	84 (0,94)
6.11	допоміжних шкіл-інтернатів	59 (0,58)	27 (0,26)	27 (0,30)
6.12	інших установ	16 (0,18)	5 (0,05)	5 (0,06)
7.	Прийнято учнів з обмеженими можливостями	243 (2,37)	175 (1,68)	146 (1,64)
7.1	інвалідів з вадами фізичного розвитку	88 (0,86)	64 (0,61)	45 (0,50)
7.2	інвалідів з вадами розумового розвитку	48 (0,47)	49 (0,47)	14 (0,16)
7.3	з розумовими відхиленнями	107 (1,04)	68 (0,65)	87 (0,98)
8.	Прийнято напівсиріт	652 (6,36)	484 (4,64)	399 (4,48)
9.	Прийнято:			
9.1	з багатодітних сімей	548 (5,34)	523 (5,02)	541 (6,07)
9.2	з малозабезпечених	341 (3,32)	244 (2,34)	181 (2,03)
9.3	з сімей загиблих шахтарів	2 (0,02)	2 (0,02)	2 (0,02)
9.4	з сімей чий батьки загинули при виконанні службових обов'язків (крім зони АТО)	0 (0,00)	1 (0,00)	1 (0,01)
9.5	з сімей, що постраждали від аварії на ЧАЕС	33 (0,32)	13 (0,12)	19 (0,21)
9.6	з сімей, загиблих під час участі в АТО		1 (0,00)	1 (0,01)
9.8	мають статус переселенця (громадяни України із Криму, Донецької та Луганської областей)		52 (0,50)	45 (0,50)
10.	Поступили після служби в рядах ЗСУ	31 (0,30)	32 (0,31)	9 (0,10)
11.	Закінчили загальноосвітні навчальні заклади за рівнем знань			
11.1	початковий і середній	1153 (11,24)	1007 (9,62)	962 (10,72)
11.2	середній	4098 (39,95)	3823 (36,66)	3386 (37,98)
11.3	середній і достатній	3059 (29,82)	3511 (33,67)	2821 (31,64)
11.4	достатній	1689 (16,46)	1619 (15,53)	1465 (16,43)
11.5	достатній і високий	260 (2,53)	467 (4,48)	2825 (3,16)
12.	Направлено комісіями у справах неповнолітніх	3 (0,03)	12 (0,12)	5 (0,06)
13.	Знаходяться на обліку в місцевих органах правопорядку	34 (0,33)	38 (0,36)	24 (0,27)
14.	Притягались до кримінальної відповідальності	28 (0,27)	19 (0,18)	24 (0,27)

15.	Навчались у загальноосвітніх навчальних закладах:			
15.1	українською мовою	9752 (95,06)	9998 (95,8)	8591 (96,35)
15.2	російською мовою	507 (4,94)	429 (4,11)	325 (3,65)
16.	Вивчали іноземну мову:			
16.1	англійську	89335 (87,09)	9430 (90,43)	8158 (91,50)
16.2	німецьку	1084 (10,57)	803 (7,70)	653 (7,32)
16.3	французьку	212 (2,07)	165 (1,58)	98 (1,10)
16.4	іншу	28 (0,27)	29 (0,29)	7 (0,08)
17.	Династії за професіями			
17.1	матері	606 (5,91)	794 (7,61)	458 (5,14)
17.2	батька	957 (9,33)	1008 (9,67)	949 (10,64)
18.	Поступили в ПТНЗ за порадою:			
18.1	працівників ПТНЗ	546 (52,70)	5259 (50,43)	4674 (52,42)
18.2	учнів ПТНЗ	1776 (17,31)	1761 (16,89)	1517 (17,01)
18.3	батьків	1510 (14,72)	1371 (13,15)	1133 (12,71)
18.4	за орієнтацією підприємства-замовника	154 (1,50)	354(3,40)	245 (2,75)
18.5	визначились самостійно	1413 (13,77)	1682 (16,13)	1347 (15,11)
19.	Навчаються в ПТНЗ			
19.1	в групах з отриманням середньої освіти	4767 (46,47)	5343 (51,24)	4395 (49,29)
6719.2	в групах на базі повної загальної середньої освіти	5164 (50,34)	4812 (46,15)	4098 (45,96)
19.3	в групах без отримання середньої освіти	328 (3,20)	272 (2,61)	344 (3,86)
20.	Бажають займатись у гуртках, секціях:			
20.1	художньої самодіяльності	1504 (14,56)	1409 (13,51)	1557 (17,46)
20.2	технічної творчості	1096 (10,68)	899 (8,62)	721 (8,09)
20.3	прикладним мистецтвом	521 (5,08)	442 (4,24)	599 (6,72)
20.4	предметні гуртки	1071 (10,44)	1211 (11,61)	1017 (11,41)
20.5	спортивно-оздоровчі, туристичні	2600 (25,34)	2367 (22,70)	2271 (25,47)
20.6	інтернет-клуб	478 (4,66)	556 (5,33)	543 (6,09)
20.7	козацькі об'єднання	254 (2,48)	351 (3,37)	390 (4,37)
20.8	слухачі МАН	449 (0,48)	50 (0,48)	41 (0,46)
20.9	клуби за інтересами	848 (8,27)	744 (5,14)	415 (4,65)
20.10	не визначились	1838 (17,92)	2398 (23,00)	1362 (15,28)
21.	Хочуть отримати другу спеціальність після закінчення ПТНЗ	1160 (11,31)	1504 (14,42)	1225 (13,74)
22.	Хочуть працювати після закінчення ПТНЗ			
22.1	на державному підприємстві	4369 (42,59)	4092 (39,24)	3568 (40,02)
22.2	в приватній фірмі	2989 (29,14)	3168 (30,38)	2649 (29,71)
22.3	мати власну фірму	1592 (15,51)	1446 (13,87)	1228 (13,77)
22.4	не визначились	1309 (12,76)	1721 (16,51)	1471 (16,50)

РІШЕННЯ
навчально-методичної ради НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
(протокол № 6 від 28 жовтня 2016 року)

Навчально-методична рада заслухала виступ методиста НМЦ ПТО Головченко С.В. за темою «Про використання моніторингових досліджень контингенту учнів І курсу ПТНЗ області в організації навчально-виховної роботи 2016-2017 н.р.»

З метою підвищення ефективності діяльності професійно-технічних навчальних закладів області необхідно враховувати доручення заступника голови Дніпропетровської облдержадміністрації про вжиття заходів з цього напрямку.

На основі вищезазначеного методична рада **ухвалила:**

Інформацію методиста Головченко С.В. взяти до уваги.

Навчально-методичному центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області:

1. Використовувати матеріали моніторингу з метою зіставлення пропозицій навчальних закладів із підготовки робітничих кадрів до потреб регіонального ринку праці та рекомендувати врахувати їх при формуванні контингенту ПТНЗ в 2017 році.
2. Сприяти ліцензуванню нових професій відповідно до потреб ринку праці, галузі, регіону, заручившись підтримкою роботодавців.
3. Забезпечити методично-організаційний супровід роботи приймальних комісій та адаптації «Типових правил прийому» для кожного ПТНЗ окремо .
4. Запровадити обмін досвідом педпрацівників професійно-технічних навчальних закладів Дніпропетровської області та інших регіонів України.
5. Взяти участь в експерименті Інституту ПТО НАПН України лабораторії «Професійна кар'єра з теми «Проектування системи консультування з професійної кар'єри учнів ПТНЗ».
6. Сприяти участі ПТНЗ у запровадженні профільного навчання (технологічний напрям) учнів старшої школи на базі ПТНЗ області та створенні освітніх округів на базі ПТНЗ.
7. Запровадити співпрацю НМЦ ПТО із Дніпропетровським ОЦЗ з питань спільних профорієнтаційних заходів.
8. Організувати роботу прес-центрів закладів і ввести системне інформування на Інтернет-ресурсах про суть робітничих професій, потреби регіонального ринку праці, освітні послуги ПТНЗ.
9. Видавати щоквартальний електронний інформаційний бюлетень «Зроби свідомий вибір» для загальноосвітніх навчальних закладів (за галузевим спрямуванням).
10. Сприяти участі учнів та педпрацівників ПТНЗ області у віртуальному конкурсі «Профорієнтаційний вектор».
11. Сприяти участі педпрацівників ПТНЗ у майстер-класах з профорієнтації з використанням Інтернет-ресурсу.
12. Надавати методично-організаційний супровід ПТНЗ з метою розширення мережі предметних гуртків та секцій, забезпечення підтримки дослідницької, експериментальної і пошукової роботи учнів та їх навчання в Малій академії наук.